

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 9.

Lýsingaprisur fyri þettireglur: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 26. februar 1938.

Kostar kr. 1,50 þorðingsarab + Porto. Blaðið
verður hlaðið á posthúsum, brévsavnaðum
og skrivstovum. Telf. 143.

12. árg.

Er vort Hovederhverv ind- traadt i et haabløst Dødvande?

Som Eksistensbasis for den færøske Fisker er Kutterfiskeriet haabløst - og er alle Muligheder for at slaa ind paa andre Former for Fiskeri udelukket?

Er det rigtigt, at Føroya Fiskaeksport Rederbestyrelse over for Autoriteterne har nedlagt Votum for Udvidelse af Saltfiskeproduktionen - med Trawlere?

Stiller Forholdene sig virkelig saaledes som antydet, at et eventuelt Rekordaar for Kutterne eller Anskaffelse af flere Trawlere vil medføre Overproduktion, en Produktion, der maa sælges med Tab, eller som man for en Del slet ikke kan komme af med?

Den under Savn lidende færøske Fiskerbefolkning maa have Klarhed vedr. disse Spørgsmaal.

Talemaader, Udflugter og Uklarhed maa nu vige Pladsen for den ærlige Mandighed, der foretrækker at se Døden i Øjnene heller end at dø med Hovedet stukket i Busken.

Flyder vort Hovederhverv, Fiskeriet i et haabløst Dødvande? Er Fiskerne prisgivne til at arbejde ombord i de tabgivende Kuttere — arbejde for en Sulteløn?

Saaledes spørger hver eneste Fisker paa Færøerne. De spørger henvendt til Rederne, Privatkapitalen, desporger henvendt til det offentlige, Lagting, Ministeriet og Rigsdag, særlig intenst henvender de i disse Dage dette alvorfulde Spørgsmaal til sig selv: om de ikke selv — i Forbindelse med Fiskeribanken, Staten og Lagtinget — kan gøre noget for at komme ud af Dødvandet, som ikke længere er noget Dødvande, men en i Styrke stadig voksende Malmstrom, der er ved at trække hele det færøske Samfund ned i Afgrunden.

Deres Spørgen er blevet til den druknendes Skrig, hvis Ekko forplanter sig til Samfundets fjerneste Afkroge, ingen kan undgaa at høre det.

Skriet, Selvpødhedsedriften, har vækket Initiativet. Det kan ikke nægtes.

Der tales. Der drøftes. Der lægges Planer.

Godt! siger Fiskerne. Men hvad sker der? Det er det, der sker, som er det afgørende for dem.

Der sker ingenting, i hvert

Fald ikke nogen mærkbar Ændring til det bedre. Det er den mørke, det er den triste Kendsgerning, Fiskerne kan notere.

Et rationelt Ferskfiskeri! Umuligt, lyder Svaret — ingen Kvota. En Mængde Fiskere har søgt om Laan og Tilskud til Ferskfiskefartøjer, men har faaet Afslag. Deres Haab er strandet paa den haabløse lille Ferskfiskekvota, der er tildelt Færingerne.

En Omlægning og Udvidelse af Salt- og Klipfiskeproduktionen! Ogsaa her løber man Panden mod Muren: manglende Afsetningsmuligheder tillader ikke en Udvidelse og Rationalisering af Saltfiskeriet ved f. Eks. Anskaffelse af Trawlere. Saaledes lyder Svaret, Fiskere og andre faar fra Laaneinstitutionerne — Kongeriget Danmarks Fiskeribank og Staten.

»Vi kan ikke sælge mere Fisk,« vil et Forlydende vide, at Rederbestyrelsen i Føroya Fiskaeksport skal have erklæret i Forbindelse med Spørgsmaalet om Anskaffelse af flere Trawlere.

Med andre Ord, stiller Forholdene sig saaledes:

Et Rekordaar for Kuttere, der i Fangstmængde kan komme til at ligge over 50 % over Fangsten i Fjor, eller Anskaffelsen af flere Trawlere, der vil forøge Produktionen med c. 700 Tons

pr. nyanskaffet Trawler, vil i begge Tilfælde betyde en Overproduktion, d. v. s. større Produktion end vi kan afsætte til acceptable Priser.

Er dette Kendsgerningen?

Refererer Fiskeribankens Afvisning af alle færøske Ansøgninger om Laan og Tilskud til Anskaffelse af nye Fartøjer sig til denne »Fiskaeksports« Betegnelsen af al Udvidelse af Salgs- mulighederne som »bad job«? Kan Fiskeribanken og Staten antage Rederbestyrelsen i »Fiskaeksport« for at være den objektive, nøgterne og uhildede Faktor og Sagkundskab, man har at høre ad i Spørgsmaalet, hvorvidt Færinger bør anskaffe sig flere Trawlere? For den, der kender færøske Forhold, begrunder dette Spørgsmaal ganske naturligt med den iblandt Fiskerbefolkningen udtalte Tvivl om, at »Fiskaeksport« Rederbestyrelsens drastiske Fraraaden vedrørende Anskaffelse af Trawlere ikke har andre Motiver end de angivne.

Vi er de sidste, der ønsker at misrekommandere »Fiskaeksport«, en Institution, vort Erhverv ikke paa Vilkaar kan undvære. Men paa den anden Side ønsker vi over for »Fiskaeksport« som over for enhver Institution, der har Krav paa Almenhedens Interesse, at lægge Kortene paa Bordet og uforbeholdent sige vor Mening med den størst mulige Tydelighed.

Vi ved, at der blandt Rederne gor sig gældende en meget stærk Aversion imod Trawlerdrift.

For det første er de nervøse for, at Trawlere skal tage deres bedste Fiskere fra Kutterne. Dernæst kæmper de som Løver imod at dele Primamarker med nye Fiskeproducenter. »Ikke et kg giver vi fra os af vor Forret til de gamle Klipfiskemarkeder,« udtalte en af vore største Redere paa et offentligt Møde.

Er Grunden til »Fiskaeksports« Stilling til Trawlerspørgsmaalet nok saa meget at finde i denne Aversion som i den paastaede Kendsgerning, at man i det hele taget ikke kan sælge en nævneværdig Forøgelse af vor Salt- og Klipfiskeproduktion, bør selvfølgelig hverken Staten eller Fiskeribanken lade Hensynet til Erklæringen fra »Fiskaeksport« være det afgørende vedrørende Spørgsmaalet, hvorvidt man skal gaa med til Indkøb af flere Trawlere; i hvert Fald ikke saa længe, Kutterrederne besætter alle Bestyrelsespladserne i »Fiskaeksport«.

— — —

Det kan ikke være Tilfælde, at Punktumet er sat for al videre Udvikling af vort Fiskerierhverv. Vi kan ikke forene os med denne Tanke. Fiskerne saa vel som hele det færøske Samfund maa reagere imod denne Haabløshed. Hvordan kan Fiskerne kunne forene sig med, slaa sig til Tavs med, at der for dem ikke gives anden Fremtid, intet andet Eksistensgrundlag end Sultelønnen ombord i Kutterne. 500! 600! 700! Umuligt! Eksistensgrundlag, sagde vi. Udsultningskaar, det er den rigtige Betegnelse. Forstaa det, Redere! Forstaa det, vore hjemlige Pengeinstitutioner! Forstaa det, Lagting, Ministerium og Rigsdag! Forstaa det først og fremmest »Fiskaeksport« og Kongeriget Danmarks Fiskeribank! Saa dan er Forholdene! En Udsultning ikke alene af den enkelte Fisker og hans Familie, men af hele det færøske Samfund! 500, højst 1000 Kr., det kan ingen Familie klare sig med i det lange Løb. Den maa stifte Gæld — og Sonnens Fortjeneste maa ryge med i Købet. Og hvad vil det sidste sige — man forstaa det ikke i Danmark, dér er Forholdene anderledes. Det vil her paa Øerne med vore specielle Forhold sige, at de fleste af vore unge Sonner staa, blankede for hver Skilling som de er, prisgivne til at leve i Colebat. De maa give Afkald paa at stifte Familie; thi paa Færøerne maa den, der

agter at stifte Familie, vide sig Udveje for at bygge sig et Hjem, bygge sig sit eget Vaanhus. Der bliver talt om Stagnation og Afbefolkning. Men mon dernogen Steder findes en saa overhaen- gende Stagnations- og Afbefolk- ningsfare som paa vore »smaa Atlanterhavsoer«?

Kohmandens store Overskud ryger i den store Kreditgivning; Faderen stifter Gæld, større og større for hvert Aar — og Fremtiden, Sonnen, staa blanket for hver en Skilling, prisgivet Forsøgelsen, Stagnationen Haabløsheds Resignation. Et i Sandhed sorgeligt Billede — en kold og uhyggelig Sandhed om en gradvis Udmurvning af vort Folk. En Sandhed, som det ikke kan lade sig gøre at flygte for. En Sandhed, som vi maa se i Øjnene, og hvis Konsekvenser man ikke slipper for.

Skrinleggesen af Ferskfiskeriet og en Indskrænkning af Saltfiskeriet, som vi forstaa, man maa regne med som en Kendsgerning — det er, saafremt man ikke kan anvise ny lønnende Beskæftigelse for Folket, Døden, den langsomme uhyggelige Død.

Denne alvorfulde Kendsgerning bør ethvert ansvarsfuldt Menneske inden for det danske Kongeriges Grænser gøre sig bevidst og tage Stilling til — under fuldt Ansvar.

Engang har Færinger sultet ihjel alene — skal det ske engang til?

Havnar arbeiðsmenn!

Latíð tykkum ikki leiða i ófari av málagnni
arbeiðsgevaranna!

Um »Dagblaðið« hósdagin var úti eftir at seta rekord í frek-leika, vita vit ikki, men avgjort er tað, at blaðið hevur sligið allar føroyskar rekordir í frekari blaðskrivning, so orma- og eiturkent tað roynir at snikja seg til at seta spil millum limirnar í Havnar arbeiðsmannafelag, og vápníð, tað nýtir, er sjálvandi sum vant javnaðarmanna illgerðir.

Tað froysir í óði yvir, at arbeiðarar skulu hugsa um at koma sær so fyrri, at teir — tá lagnan er teim so vond, at teir gerast arbeiðsleysir — tá skulu fáa so frætt av peningi, at teir verða forir fyrri at halda liv í sær og sínum. Sjálvandi skal tað bara vera teir javnaðar-sinnaðu arbeiðararnir, ið vilja

hava arbeiðsloysisstudning, og hesir skulu vera slíkir, ið ikki rora hond frá síðu, úttan at neyðin noyðir teir, so um arbeiðsloysishjálpið verður at kunna útvegast, so sleppa teir so frálíka væl frá at arbeiða. »Ja,« disse vare Ordene — og bert nokur fá av teim. Um vit ikki nomu við meira av hesi blaðgrein, so vóru hesi orð nóg mikið til at sýnt fólk — fyrri at nýta eitt av blaðsins vanligu orðasniðum — »mentaltetta« hjá teim monnum, ið nú bráðluga í almennum blað eru nóg næsadjarvir at tala frá livrini.

»Dagblaðið« setir seg sjálvandi við hond og fót í móti, at arbeiðarar skulu fáa nakað at liva av, sjálvt um arbeiðið ikki fæst. — Tað hevur sínar interessur at rokja